

Chambre des Représentants

SESSION 1961-1962.

24 FÉVRIER 1962.

PROJET DE LOI

tendant à instituer la séparation de corps
par consentement mutuel.

SOUS-AMENDEMENTS
PRÉSENTÉS PAR M. PIERSON
AUX AMENDEMENTS DU GOUVERNEMENT.
(Doc. 246/2.)

Art. 3ter (nouveau).

Insérer un article 3ter (nouveau), libellé comme suit :

« A l'article 280 du Code Civil, les paragraphes 2 et 3
sont remplacés par les dispositions suivantes :

2°) dans quelle maison chacun des époux résidera pen-
dant le temps de épreuves;

3°) quelle somme l'un des époux devra payer à l'autre
pendant le même temps si l'un d'eux n'a pas de revenus suf-
fisants pour fournir à ses besoins. »

JUSTIFICATION.

L'article 280 du Code Civil dispose que les époux déterminés à
opérer le divorce par consentement mutuel sont tenus de constater
par écrit leurs conventions sur trois points :

- 1) la garde des enfants nés de leur union;
- 2) la résidence de la femme pendant la durée des épreuves;
- 3) la pension alimentaire que le mari devra payer éventuellement
à sa femme pendant le même temps.

Ces dispositions ne cadrent plus avec les nouvelles dispositions lé-
gales régissant le statut de la femme mariée. Elles datent du temps
où le mari seul fixait le domicile conjugal. Elles datent également d'un
temps où la femme mariée n'exerçait que très exceptionnellement une

Voir :

246 (1961-1962) : N° 1.
— N° 2 : Amendements.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1961-1962.

24 FEBRUARI 1962.

WETSONTWERP

strekkende tot invoering van de scheiding
van tafel en bed door onderlinge toestemming.

SUB-AMENDEMENTEN
VOORGESTELD DOOR DE HEER PIERSON
OP DE AMENDEMENTEN VAN DE REGERING.
(Stuk 246/2.)

Art. 3ter (nieuw).

Een artikel 3ter (nieuw) invoegen, dat luidt als volgt :

« In artikel 280 van het Burgerlijk Wetboek worden de
paragrafen 2 en 3 door de volgende bepalingen vervangen :

2°) in welk huis elk van beide echtgenoten zijn intrek
zal moeten nemen en verblijf houden gedurende de proef-
tijd;

3°) welk bedrag een van de echtgenoten gedurende de-
zelfde tijd aan de andere zal moeten betalen, indien een
van beiden geen voldoende inkomsten heeft om in zijn be-
hoefden te voorzien. »

VERANTWOORDING.

Artikel 280 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat de echt-
genoten, die besloten zijn uit de echt te scheiden door onderlinge toe-
stemming, gehouden zijn hun overeenkomst omtrent drie punten bij
geschrift vast te leggen :

- 1) aan wie de uit hun echt geboren kinderen toevertrouwd zullen
worden;
- 2) het verblijf van de vrouw gedurende de proeftijd;
- 3) de uitkering tot onderhoud die de echtgenoot in voorkomend geval
aan zijn vrouw gedurende dezelfde tijd zal moeten betalen.

Die bepalingen passen niet meer in het kader van de nieuwe wets-
bepalingen betreffende de status van de gehuwde vrouw. Zij stam-
men uit de tijd waarin de man alleen de echtelijke woning bepaalde.
Zij stammen eveneens uit een tijd waarin de vrouw, slechts zeer

Zie :

246 (1961-1962) : N° 1.
— N° 2 : Amendementen.

activité lucrative, en manière telle que l'on n'a pas estimé devoir prévoir le cas où le devoir de secours existant entre les époux et cependant réciproque pourrait s'exercer en faveur du mari.

Art. (nouveau).

Entre l'article 5bis et l'article 5ter, insérer un article (nouveau), libellé comme suit :

« Dans l'article 284 du Code Civil, la fin de l'article comprenant les mots : « dans lequel il sera fait mention de l'avertissement qui sera donné à la femme de se retirer, dans les 24 heures, dans la maison convenue entre elle et son mari, et d'y résider jusqu'au divorce prononcé », est supprimée. »

JUSTIFICATION.

Cet amendement est la conséquence logique de la modification proposée par le premier amendement à l'article 280 du Code Civil.

Art. (nouveau).

Entre l'article 5ter et l'article 5quater, insérer un article (nouveau), libellé comme suit :

« Dans l'article 286 du Code Civil, les trois premiers mots de l'article, à savoir « dans la quinzaine » sont remplacés par les mots : « dans les trois mois ».

JUSTIFICATION.

La pratique démontre que le délai de quinzaine prévu par l'article 286 est beaucoup trop court, qu'il entraîne de grandes difficultés en cas d'absence, de maladie ou d'accident. Il est donc raisonnable de porter ce délai à 3 mois.

Art. 15.

A la 4e ligne de cet article supprimer les mots : « prononcée pour toute autre cause que l'adultère ».

JUSTIFICATION.

L'article 310 du Code Civil qui règle la conversion de la séparation de corps en divorce a fait l'objet de nombreuses critiques. A l'origine la séparation de corps n'était pas prévue par le constituant français; elle fut organisée en faveur de ceux qui professent la religion catholique.

Le juriste Treilhard a justifié l'introduction de l'ancien article 310 en disant : « Il ne serait pas juste que l'époux, qui a choisi comme plus conforme à sa croyance la voie de la séparation, put maintenant, pour toujours, l'autre époux dont la croyance peut n'être pas la même, dans l'interdiction absolue de contracter un second mariage ».

L'article 310 a fait l'objet d'une modification législative en 1927.

En France, une loi des 6 et 7 juin 1908 a introduit la conversion automatique de la séparation de corps en divorce sur la demande formée par l'un des époux. De nombreux auteurs ont en effet considéré que la situation faite au conjoint originairement défendeur dans la procédure en séparation de corps était « bizarre », constituait pour le restant de ses jours une contrainte insupportable et constituait par conséquent une lésion grave de l'ordre public et de l'ordre social.

Le 2 juillet 1957, M. René George déposa une proposition de loi tendant à modifier l'article 310 du Code Civil qui prévoyait, comme en France, la conversion de droit de la séparation de corps, après un délai de 3 ans, en divorce sur la demande formulée par l'un des époux. On trouvera dans les développements de cette proposition une analyse très fouillée de la matière. Cette proposition n'a pas été relevée de la caducité.

Notre amendement ne va pas aussi loin que la proposition de M. le Sénateur George. Il tend simplement à mettre sur le même pied tous les défendeurs originaux de l'instance en séparation de corps en ne faisant pas de distinction entre les causes qui ont pu amener le prononcé de la dite séparation de corps.

L'économie de l'article 310 est, en effet, de laisser aux époux un

uitzonderlijk, een winstgevende bedrijvigheid uitoefende, zodanig dat het zelfs niet nodig geacht werd in het geval te voorzien waarin de plicht elkaar te helpen die tussen de echtgenoten bestaat en nochtans wederkerig is, in het voordeel van de man zou kunnen werken.

Art. (nieuw).

Tussen artikel 5bis en artikel 5ter, een artikel (nieuw) invoegen dat luidt als volgt :

« In artikel 284 van het Burgerlijk Wetboek, wordt het slot van het artikel weggelaten, namelijk de woorden : « hierin wordt de waarschuwing vermeld die tot de vrouw zal worden gericht, dat zij binnen vierentwintig uren haar intrek zal moeten nemen in het tussen haar en haar man overeengekomen huis, en aldaar verblijf houden tot aan de uitspraak van de echtscheiding. »

VERANTWOORDING.

Dit amendement is het logisch gevolg van de wijziging, in het eerste amendement op artikel 280 van het Burgerlijk Wetboek voorgesteld.

Art. (nieuw).

Tussen artikel 5ter en artikel 5quater, een artikel (nieuw) invoegen, dat luidt als volgt :

« In artikel 286 van het Burgerlijk Wetboek worden de eerste drie woorden van het artikel, 't is te zeggen « binnen veertien dagen », vervangen door de woorden « binnen drie maanden ».

VERANTWOORDING.

Uit de praktijk blijkt dat de in artikel 286 gestelde termijn van veertien dagen veel te kort is. In geval van afwezigheid, ziekte of ongeval spruiten er grote moeilijkheden uit voort. Het is dienvolgens slechts redelijk die termijn tot 3 maanden te verlengen.

Art. 15.

In de 4de en 5de regels van dit artikel, de woorden « uitgesproken op grond van enig feit dan overspel » weggelaten.

VERANTWOORDING.

Tegen artikel 310 van het Burgerlijk Wetboek, dat de omzetting van de scheiding van tafel en bed in echtscheiding regelt, werd veel kritiek uitgebracht. Aanvankelijk was in de scheiding van tafel en bed niet voorzien door de Franse grondwetgever; ze werd ingericht voor degenen die de katholieke godsdienst belijden.

De heer Treilhard rechtsgeleerde heeft de invoering van het vroeger artikel 310 aldus verantwoord : « Het zou niet billijk zijn dat de echtgenoot die de scheiding van tafel en bed heeft gekozen als beter verenigbaar met zijn geloof, de andere, wiens geloof misschien niet hetzelfde is, voor altijd zou kunnen verbieden een tweede huwelijk aan te gaan. »

In 1927 is artikel 310 bij de wet gewijzigd.

In Frankrijk is de automatische omzetting van de scheiding van tafel en bed in echtscheiding op verzoek van één der echtgenoten ingevoerd door een wet van 6 en 7 juni 1908. Talrijke auteurs hebben inderdaad gemeend dat het lot van de echtgenoot die oorspronkelijk verweerder was in de rechtspleging tot scheiding van tafel en bed « zonderling » was en een voor de rest van zijn dagen ondraaglijke dwang werd en, dienvolgens, de openbare en de maatschappelijke orde ernstig schaadde.

Op 2 juli 1957 diende de heer René George een wetsvoorstel in tot wijziging van artikel 310 van het Burgerlijk Wetboek; dit voorstel strekte ertoe, na een termijn van drie jaar, de scheiding van tafel en bed te laten omzetten in echtscheiding op verzoek van een der echtgenoten, zoals in Frankrijk. In de toelichting van dit voorstel wordt de kwestie grondig ontleed. Dit voorstel werd niet van verval ontheven.

De draagwijdte van ons amendement reikt niet zo ver als het voorstel van de heer Senator George. Het strekt er enkel toe al degenen die in het oorspronkelijk geding van scheiding van tafel en bed verweerd waren, op dezelfde voet te plaatsen en geen onderscheid meer te maken tussen de redenen die aanleiding gaven tot het vonnis, waarbij scheiding van tafel en bed werd uitgesproken.

Het opzet van artikel 310 is er immers op gericht aan de echtgenoten

délai de 3 ans qui permet de présumer, à son expiration, que toute réconciliation volontaire est devenue impossible. Or, il est manifeste que dès le moment où cette réconciliation n'est pas souhaitée par les époux il n'est aucune raison valable de faire une distinction entre les causes qui ont justifié la séparation de corps pour permettre la conversion de la dite séparation en divorce. Tous les arguments qui ont été invoqués en 1927 plaident au contraire en faveur d'une conversion dès le moment où les époux n'acceptent pas à faire cesser la séparation. On serait même tenté de dire que pour des raisons d'ordre social la conversion doit être rendue particulièrement possible là où la réforme de 1927 l'a exclue, puisque l'adultère d'un des époux, invoqué comme cause de séparation de corps, laisse supposer la poursuite d'une cohabitation avec la possibilité de naissance d'enfants adultérins.

een termijn van drie jaar te verlenen, zodat, bij het verstrijken ervan, het vermoeden bestaat dat elke vrijwillige verzoening uitgesloten is. Nu, het is duidelijk dat er, zo de echtgenoten deze verzoening niet wensen, geen enkele geldige reden bestaat om, met het oog op het omzetten van bedoelde scheiding in echtscheiding, een onderscheid te maken tussen de redenen, die tot de scheiding van tafel en bed aanleiding gaven. Al de in 1927 aangehaalde argumenten pleiten integendeel voor een dergelijke omzetting, zo de echtgenoten niet bereid zijn een einde te maken aan de scheiding. Er zou zelfs kunnen worden beweerd dat de omzetting, in het bijzonder om sociale redenen, moet mogelijk gemaakt worden in die gevallen, waarin de hervorming van 1927 ze uitgesloten had, aangezien het als reden van scheiding van tafel en bed ingeroepen overspel van één der echtgenoten het vermoeden wettigt dat het samenleven verder gaat en de geboorte van overspelige kinderen dus niet uitgesloten is.

M.-A. PIERSON.